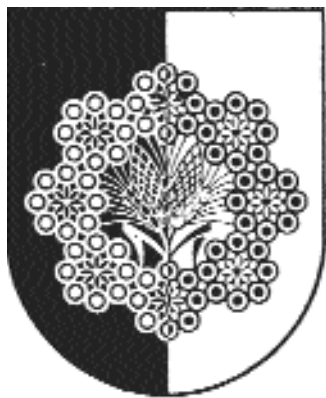

ENDRÉDI Kis Újság

Endrédi Kis Újság 2019. december XX/2. szám Balatonendréd Község Képviselő-testületének lapja

**BALATONENDRÉD KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA, KÉPVISELŐ-
TESTÜLETE ÉS MINDEN DOLGOZÓJA ÁLDOTT KARÁCSONYI
ÜNNEPEKET ÉS SIKEREKBEN GAZDAG BOLDOG ÚJ ESZTENDŐT
KÍVÁN A FALU MINDEN LAKÓJÁNAK!**

Devecsery László: Karácsonyi éjben

Hópelyhek lobognak
pihekönnyű szélben,
fehér lesz az erdő
karácsonyi éjben...
Fenyőfák indulnak,
díszeket várják:
köszöntik az embert
és az ég királyát.
Világos az ablak,
arany szemmel néz rád,
felfénylő örömmel
hullanak a szikrák:
csillagszóró játszik,
szemek mosolyognak,
betlehemi éjben
pásztorok dalolnak.

ÖNKORMÁNYZATI HÍREK

2018. év végén elhunytak (nem szerepeltek az Endrédi Kis Újságban 2018. évben):

Nagy Sándorné
Gulyás Józsefné
Hekeli Lajosné

2019. évben elhunytak:

Turányi Istvánné
Sommer Hans Peter
Vajtai Lászlóné
Berey Pál Sándorné
Pap János
Szőke Ferenc
Bagossy Imre
Balázs Kálmánné
Pupkai Ferencné
Gecsei Sándorné

Béber Sándor
Kovács Zoltán Csaba
Balázs Imre Miklós
Pisztli Józsefné
Finta Tamás

2018. év végén születettek (nem szerepeltek az Endrédi Kis Újságban 2018. évben):

Bartos Patrícia (2018. november 22.)

2019. évben születettek:

Cséri Dorka (2019. január 26.)
Farkas Roland (2019. február 2.)
Nagy Gábor (2019. április 24.)
Szabó Boglárka Piroska (2019. szeptember 20.)
Buda Borka Emma (2019. október 16.)
Perényi Ferenc Richárd (2019. október 22.)

50. házassági évforduló:

Pinizsi Mária	Keresztes Nándor	(1969. május 17.)
Trautenberg Erzsébet Ilona	Kovács József	(1969. szeptember 20.)
Ujj Piroska	Geiger Imre	(1969. október 19.)

A képviselő-testület 2019. április havi üléséről

A képviselő-testület elfogadta az önkormányzat 2018. évi gyermekvédelmi és gyermekjóléti feladatainak ellátásáról szóló beszámolóját.

A képviselő-testület elfogadta a Kőröshegyi Közös Önkormányzati Hivatal 2018. évi szakmai tevékenységéről készített beszámolóját.

A képviselő-testület elfogadta a szociális étkeztetés 2018. évi feladatainak ellátásáról szóló beszámolót.

A képviselő-testület elfogadta a település 2018-2023 évekre vonatkozó Helyi Esélyegyenlőségi Programját.

A képviselő-testület döntött a Balatonendréd településrendezési eszköz 4. számú módosításáról és az arra vonatkozó szerződés megkötéséről.

A képviselő-testület az Országos Mentőszolgálat Alapítvány részére 10.000,Ft, összegű támogatást nyújtott.

A képviselő-testület 2019. május havi üléséről

A képviselő-testület döntött a Balatonendréd Kerek-

erdő Óvoda 2019/2020. nevelési évben indítható csoportjainak számáról, így ebben a nevelési évben is két vegyes csoporttal működik az óvoda.

A képviselő-testület elfogadta a Kőröshegyi Közös Önkormányzati Hivatal 2018. évi költségvetésének teljesítéséről szóló beszámolóját.

A képviselő-testület elfogadta az önkormányzat 2018. évi gazdálkodásának zárszámadásáról és a pénzmaradvány jóváhagyásáról szóló rendeletét.

A képviselő-testület elfogadta a 2018. évi belső ellenőrzéséről készült beszámolóját.

A képviselő-testület döntött a Balatonendréd településrendezési eszköz 5. számú módosításáról.

A képviselő-testület döntött „Balatonendréd településfejlesztési koncepciójának” jóváhagyásáról

A képviselő-testület döntött a könyvvizsgálói feladatok ellátására vonatkozó megbízási szerződésről.

A képviselő-testület elfogadta a DBRHÖT Társulási megállapodásának módosítását.

A képviselő-testület döntött és Balatonendréd Ke-rekerdő Óvodában gázkazán beszerzéséről és az energetikai korszerűsítésre kapott pályázati összeg visszafizetéséről.

A képviselő-testület 2019. június havi üléséről

Az Önkormányzat pályázatot nyújtott be a 2019. évi lakossági víz és csatornaszolgáltatás támogatására.

A képviselő-testület döntött a Balatonendréd településrendezési eszköz 4. számú módosítása tárgyában a környezeti vizsgálat lefolytatásának mellőzéséről.

A képviselő-testület 2019. július havi üléséről

A képviselő-testület elfogadta a Takáts Gyula Megyei és Városi Könyvtár településünkön végzett 2018. évi munkájáról szóló beszámolóját.

A képviselő-testület döntött a könyvvizsgáló jelentés elfogadásáról.

A képviselő-testület döntött a központi orvosi ügyeleti ellátás biztosítására kötött feladat-ellátási szerződés módosításáról.

A képviselő-testület döntött az EFOP pályázat keretében helyi nemzetiiségek zenei, kulturális rendezvények szervezésére, valamint gasztronómiai népművelési foglalkozások szervezése tárgyában érkezett ajánlatok elbírálásáról.

A képviselő-testület döntött a Balatonendréd, Pásztor köz, Dózsa György utca útfelújítási munkáira vállalkozó kiválasztásáról.

A képviselő-testület pályázatot nyújtott be a Magyar Falu Program keretében óvodafejlesztésre.

A képviselő-testület döntött a volt vízmű épület ingyenes tulajdonba vételéről, az erre vonatkozó vagyonértékelésről és ügyvédi megbízásról.

A képviselő-testület pályázatot nyújtott be a Balatoni Fejlesztési Tanácsnál a település kökeresztjeinek felújítására, mely során településünk pályázati forráshoz jutott.

A képviselő-testület pályázatot nyújtott be zártkerti településfejlesztési pályázatra, melynek keretében a Balatonendréd 1663/2 hrsz-ú út felújítását tervezzük.

A képviselő-testület a téli rezsicsökkentés végrehajtására megállapodást kötött a Kurucz és Társa Bt-vel.

A képviselő-testület 2019. szeptember havi üléséről

A képviselő-testület döntött óvoda és iskolakezdési támogatásról.

A balatonendréd óvoda és iskoláskorú gyermekek családjainak az önkormányzat összesen 1.325.000, Ft támogatást nyújtott.

A képviselő-testület elfogadta a Balatonendréd Ke-rekerdő Óvoda 2019/2020. nevelési évre vonatkozó munkatervét és a 2018/2019. nevelési évre vonatkozó beszámolóját.

A képviselő-testület döntött, hogy pályázatot nyújt be a Balatonendréd 391/6 hrsz-ú katolikus templom melletti zöldterület fejlesztésére.

A képviselő-testület döntött a Gördülő Fejlesztési Tervről, melynek értelmében a DRV által üzemeltetett szennyvízesatorna hálózat beruházási és felújítási költségeihez csak a befolyó használati díj összegéből kíván és tud forrást biztosítani.

A képviselő-testület döntött a közterületi Wi-Fi hotspotok kiépítésére vonatkozó ajánlatok elbírálásáról. A döntés értelmében a kiépítésre vonatkozó munkákat a Tecno-tel Kft. végzi.

A képviselő-testület döntött Balatonendréd településrendezési eszköz 4. módosítás véleményezési anyagával kapcsolatos véleményekről és észrevételekről.

A képviselő-testület döntött Balatonendréd településrendezési eszköz 5. módosítás véleményezési anyagával kapcsolatos véleményekről és észrevételekről.

A képviselő-testület döntött a Somogy Megyei Kormányhivatal zárt és nyílt ülés tartása tárgyában érkezett törvényességi felhívásáról.

A képviselő-testület módosította a köztisztviselők szociális, kulturális és egészségi juttatásokról szóló rendeletét.

A képviselő-testület rendeletet alkotott a saját konyhán biztosított gyermekélelmezés intézményi térítési díjáról.

A képviselő-testület a téli rezsicsökkentés végrehajtására megállapodást kötött a Vaporis PBgas Kft-vel.

A képviselő-testület a Magyar Légimentő Szolgálatot 5.000,-Ft összegű támogatásban részesítette.

A képviselő-testület döntött Balatonendréd új honlapjának elkészítésre vonatkozóan megbízás adásáról.

A képviselő-testület 2019. október havi üléséről

A képviselő-testület a 2019. október 13. napján megtartott helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választását követően 2019. október 18. napján megtartotta alakuló ülését.

Az alakuló ülésen a polgármester javaslatára egyhangúlag Dr. Horváth Gyulát választotta alpolgármesternek. A Képviselő-testület szintén egyhangú szavazással megválasztotta az Ügyrendi Bizottság tagjait. Elnökének Györgyi Hedviget, tagjainak Pappné Tamás Zsuzsannát és Verbovszki Sándornét választotta.

A képviselő-testület tagjai döntöttek arról is, hogy megbízatásuk időtartama alatt nem kívánnak tiszteletdíjat felvenni. Így elmondható, hogy az önkormányzati rendszer 1990. évi kialakítása óta a balatonendréd volt és jelenlegi képviselők munkájukat szabad idejükben, térítésmentesen végzik/végezték településünk fejlődésének érdekében.

Minden volt és jelenlegi képviselőnek köszönet érte.

A képviselő-testület a felvételi körzethatárról döntött, mely értelmében javasolja, hogy a balatonendréd gyermekek részére a Balatonendréd Általános Iskola kerüljön kijelölésre.

A képviselő-testület 2019. november havi üléséről

A képviselő-testület elfogadta a lakóhely környezeti állapotáról szóló beszámolót.

A képviselő-testület felülvizsgálta a helyi adók rendszerét, és nem kívánta az adó mértékét módosítani.

A képviselő-testület megalkotta Szervezeti és Működési Szabályzatát.

A képviselő-testület elfogadta az Önkormányzat 2019. évi 3/4 évi gazdálkodásáról szóló beszámolót.

A képviselő-testület a települési rendezési eszközök 4. és 5. módosításáról döntött.

Tisztelt Balatonendréd Lakosok!

2019. október 13-án lezártuk az első ötéves önkormányzati ciklust. Az elmúlt öt esztendő beruházásairól, illetve fejlesztéseiről szeretném Önöket röviden tájékoztatni.

Beruházásra 33 336 200 Ft került, ebből pályázati összeg 10 222 200 Ft.

Felújításokra 106 960 600 Ft, ebből a pályázati összeg 34 158 000 Ft.

A szennyvízcsatorna 600 000 000 Ft.

Október előtt benyújtott pályázataink közül eddig kettő került elbírálásra, mindkettő sikeres.

Óvoda felújításra 20 000 000 Ft /Magyar Falvak pályázat/, a Kőkeresztek felújítására 4 057 650 Ft /Balaton Fejlesztési Tanács/ támogatást kaptunk.

Természetesen ezek kivitelezése az új ciklusra nyúlik át.

Egy pályázatunk még elbírálásra vár, ez a „nagyhorog” felújítása.

Látszik, hogy Balatonendréd életében a fejlesztések területén az egyik legsikeresebb öt esztendőt zártuk.

Az újjáalakult testület nevében szeretném megköszönni mindenkinek, hogy újra bizalmat kaptunk. A mottónk az új ciklusban, „mindenhol jó, de legjobb itthon”.

Legjobb tudásunk szerint azon leszünk, hogy Balatonendréd egy élhető, mindenki számára szerethető település legyen. Szívesen látogassanak hozzánk vendégek, turisták és kellemes emlékekkel gondoljanak Balatonendrédre.

A következő ciklus célkitűzése az utak, járdák felújítása, a turisztikai látnivalók bemutatása. A pályázatok kihasználása és segítségükkel fejleszteni szeretett településünket, Balatonendrédet.

Késmárki Tibor polgármester

Beszámoló a 2019. évi helyi önkormányzati képviselők és polgármester választásáról.

A Kőröshegyi Közös Önkormányzati Hivatal Balatonendréd Kirendeltsége, 2019. július hónapban a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásának kitűzését követően megkezdte a választások előkészítését. Az államfő 2019. október 13. napjára tűzte ki a választások időpontját.

Jelentős változás volt, hogy a helyi, területi és országos nemzetiségi önkormányzati választásokat is ezen a napon tartottak. Településünkön is egy személy szerepelt a nemzetiségi névjegyzéken ezért, gondoskodnunk kellett nemzetiségi önkormányzati választás lebonyolításáról is.

A választások kitűzése után az önkormányzat képviselő-testületének a jegyző javaslatának figyelembevételével meg kellett választani a Helyi Választási Bizottság tagjait. A választási bizottságba túlnyomórészt a régi tagok kerültek jelölésre. Mivel a választás öt évre szól és addig a bizottsági tagok életében változások állhatnak be, szükség volt pótagok megválasztására is. Így összességében az alábbi tagok kerültek megválasztásra:

Verbovszki Sándor elnök,
Lovász Anita elnökhelyettes,
Harmath Erzsébet tag,
Nagy Béláné tag,
Hekeli István tag,

Fonyódiné Mink Mariann pótag,
Pappné Tamás Zsuzsanna Klára pótag,
Hosszú Máris pótag,
Nagy Lajos pótag.

A Kőröshegyi Helyi Választási Iroda Balatonendréd Kirendeltségén a feladatokat dr. Friss Attila HVI vezető, Karéné Kapitány Györgyi HVI vezető-helyettes, és Finta Tamásné HVI tag látta el.

Időközben változás állt be a választási bizottság tagjainak sorában, mivel Verbovszki Sándor elnök feleségének települési képviselőkénti indulása miatt bizottsági tagságáról lemondott.

A bizottság új elnökké Lovász Anitát, elnökhelyettesé Nagy Bélánét választotta. A pótagok közül Fonyódiné Mink Mariann pótag került bevonásra a választási bizottság munkájába.

Az ajánlóívek igénylését követően a képviselő és polgármester jelöltek összegyűjtötték a szükséges számú ajánlást és az ajánlóíveket a helyi választási bizottság részére leadták. Az ajánlások érvényességének ellen-

őrzését követően a Helyi Választási Bizottság 1 fő polgármester jelöltet és 7 fő települési képviselőjelöltet vett nyilvántartásba. Ez azt jelentette, hogy a hat fő képviselői helyre hét fő jelentkezett.

A választás napjáig a névjegyzékben 1132 választópolgár került felvételre. A névjegyzékben szereplő választópolgárok közül 299 fő jelent meg a szavazóurnánál.

A választópolgároknak a választáson lehetőségük volt a polgármester jelöltre, egyéni listás képviselő jelöltekre és a megyei önkormányzati listára leadni voksukat.

A polgármester választáson a választási bizottság este hét óra után urnabontáskor az urnában 321 szavazólapot talált, melyből 22 db érvénytelen volt, Késmárki Tibor polgármester jelöltre 299 érvényes szavazat érkezett.

Az egyéni listás választáson a választópolgárok legfeljebb 6 jelöltre szavazhattak érvényesen.

Az urnában talált 321 szavazólap közül a bizottság 24 db szavazólapot nyilvánított érvénytelennek. Az érvényes szavazatok az alábbiak szerint oszlottak meg a képviselőjelöltek között:

Dr. Horváth Gyula	Független jelölt	250
Verbovszki Sándorné	Független jelölt	240
Nagy Gyula	Független jelölt	226
Nagy Sándor	Független jelölt	222
Györgyi Hedvig	Független jelölt	219
Pappné Tamás Zsuzsanna Klára	Független jelölt	212
Bauerné Aladics Anett	Független jelölt	85

Így a fentebb felsorolt első hat jelölt került Balatonendréd Község Önkormányzat Képviselő-testületébe. A Képviselő-testület 2019. október 18. napján tartotta ünnepi alakuló ülését, ahol sor került a tisztségviselők megválasztására is.

Ezúton is szeretném kifejezni köszönetemet a választási bizottság és a választási iroda tagjainak pontos, precíz, lelkiismeretes munkájukért, mellyel hozzájárultak, hogy Balatonendréd a választások zavartalanul, érvényesen és eredményesen zajlottak le.

Dr. Friss Attila
HVI vezető

ÓVODAI HÍREK

FOGVÁLTÁS ÓVODÁSKORBAN

A tejfogváltás fontos esemény a gyermek életében és igencsak hosszú folyamatot jelent.

A fogváltás 5-6 éves kortól 12 éves korig tart. Egy tejfoggarnitúra 20 tejfogot jelent. Egy maradófoggarnitúra pedig 32 fogat. Vannak olyan maradófogak, amiknek nincs tejfogpárja. Miért van ez így? Egyszerűen arról van szó, hogy az állcsontok mérete a korrall ugyanúgy változik, mint a magasságunk. Születésünk pillanatában nyilván nem férne el annyi fog, mint ami egy felnőtt szájában elfér. Azonban a növekedéssel párhuzamosan fokozatosan egyre több fog számára tesszük lehetővé az előtörést.

A természet létrehozott egy tejfoggarnitúrát, amely minden fontos fogcsoportot magában foglal és egyidejűleg teszi lehetővé a harapást és a rágást. Ugyanakkor ezek a fogak kis méretükből adódóan nem képesek elviselni a növekedés során megerősödő izomterhelést, ezért az izomerő növekedésével párhuzamosan az éppen leginkább igénybevett területeken megjelennek a maradófogak.

Bármilyen meglepően hangzik, a fogváltás nem a tejfogak kiesésével kezdődik. 6 éves korra a hátsó fogak rágását biztosító rágóizmok olyan erő kifejtésre képesek már, hogy a tejfogak számára egy kis segítségre van szükség. Megjelenik tehát az első maradó nagyőr-lőfog. Ez a tejfogak mögött szokott kibújni.

A fogváltás egy természetes folyamat. Nagyon sokszor észrevétlenül történik, bár kétségtelen, hogy a lötyögő tejfagon való rágás ritkán eshet jól a gyermeknek. Amelyik szülő azonban saját maga szeretné megoldani a problémát, fogadjon meg egy praktikus tanácsot: egy gézlappal fogja meg a mozgó tejfogot, mert enélkül a fog felszíne nagyon csúszós és több fájdalommal jár, ha két-háromszor kezdünk neki a foghúzásnak.

Előfordul, hogy egy tejfog még a szájban van, ugyanakkor a maradófog éle már kibújt. Ez sokszor figyelhető meg balesetet ért tejmetszőknél, vagy szuvasodással kezelt problémás fogaknál. Ilyenkor a régi és az új fog két sorban áll egymás mögött, ezért sok szülő aggódva keresi fel a fogorvost. Aggodalomra nincs ok. Ha a tejfog kiesik, a maradófog a megfelelő helyre fog vándorolni. Azonban hasznos lehet, ha tiszta kézzel a gyermek elkezd mozgatni az útban lévő tejfogot. Ilyenkor a tejfoggyökér felszívódása felgyorsul.

Amennyiben a kiesett tejfog helyén nem jön ki két három hónapon keresztül a maradófog, keressük fel a gyermekfogorvost. Előfordulhat, hogy a maradófog helytelen pozíció miatt nem képes előtörni (szemfogaknál gyakori), vagy egy számfeletti fog jelent akadályt (leginkább a felső nagymetszők között). Mivel a

fogszuvasodásért bizonyos baktériumcsoportok felelősek, figyeljünk arra, hogy a szuvas tejfogak és a kibújt ép maradófogak éveken keresztül egyszerre vannak jelen a gyermek szájában. Ilyenkor a maradófogak sokkal nagyobb kockázatnak vannak kitéve. Ezért minden szuvas tejfogot be kell tömni, a fogakat pedig nagyon alaposan kell tisztítani.

Magyarországon minden harmadik óvodás korú gyermeknek fogszuvasodása van, és a KSH adatai alapján a gyermekek 30%-a szenved fogeróziótól elsősorban a cukorral teli üdítőitalok miatt. A helyes fogápolást is meg kell tanulni és el kell sajátítani. Alaplépései, hogy a korosztálynak megfelelő fogkefét benedvesítjük, a kefefejre fogkrémet nyomunk, majd a felső és alsó fogsor külső és belső felszínét körkörös mozdulatokkal tisztára mossuk. Ezután a fogak hossz tengelyével párhuzamosan végzünk körkörös mozdulatokat a fogak felszínén. Különösen ügyelni kell a rágófogak felszínének kitisztítására, ugyanis az arra a nap folyamán lerakódott ételmaradékok később komoly problémákat tudnak okozni. A hatásos fogmosáshoz legalább három perc szükséges, ami a száj tiszta vízzel való kiöblítéssel végződik. Fontos a meghatározott napi-rend, tehát az otthoni minimum kétszeri fogmosás el-sajátítása: reggel és este. Az óvodában a nevelési program egyszeri fogmosást javasol, amit a gyermekek ebéd után, a pihenő idő előtt végeznek el. Ha ezt a napi rutint megtartják, az az óvodásoknak biztonságot nyújt, és egyben a szokást is hamarabb elsajátítják. A megfelelő táplálkozás is kiemelt fontosságú a szá-jápolás terén. A fogfejlődés szempontjából az egyik legfontosabb tápanyag a fluorid. A fluorid szerves ve-gyületként ételek formájában, és szervesetlen vegyület-ként csapvíz formájában kerül a szervezetbe. Elen-gedhetetlen a csontok, valamint a fogazat, a fogzo-mánc egészséges fejlődéséhez. A fluoridot rendszeresen pótolni kell a szervezetben, azonban sok vita fo-lyik arról, hogy vajon a csapvíz megfelelő-e erre a cél-ra. Egyes szakemberek azt állítják, hogy a vízben oldó-dó szervesetlen fluorid káros és mérgező hatású, amely főleg a bélflórát károsítja, mivel felborítja annak egyensúlyát, s ezzel súlyos szövödményeket okoz. Ezért javasolt a fluorid pótlás a gyermekek szerveze-tében, főként természetes ásványvíz, és fluorid tartal-mú élelmiszerek segítségével, mint például a különbö-ző zöldségek, gyümölcsök vagy a szardínia. Másik el-engedhetetlenül szükséges tápanyag a fogak egészsé-ges fejlődéséhez a kalcium.

Egy 3-8 éves kor közötti gyermeknek napi 1000 mg kalciumot kellene bevinni a szervezetbe. A legna-gyobb kalciumforrás a joghurt, a kefir, az edami sajt, a mák, a brokkoli, a szárazbab és az olajos halak, va-

lamint az olajos magvak, mint például a mandula, a napraforgómag, a tökmag és a dió.

A 4-7 éves kor közötti gyerekeknek naponta kb. 950 ml folyadékot ajánlott inni, a kisiskolásoknak 7-10 éves kor között kb. 1000 ml-t. Az elegendő mennyiségű folyadék fogyasztása elengedhetetlen az agyműködéshez. A dehidratáció kezdeti tünetei a bágyadság, a koncentrációképesség csökkenése és a fejfájás, valamint a vizelet mennyisége csökken.

Nem mindegy, hogy milyen folyadékot kapnak a kisgyermek. A cola és az édes limonádék túl sok cukrot tartalmaznak, ezért rendszeres fogyasztásuk fogszuvasodás kialakulásához és elhízáshoz vezethet. Az édesítőszeres és a koffeintartalmú italok sem felelnek meg a kisgyermek szervezetének.

Számos egészségmagatartás, mint a személyes higiénia,

és azon belül a szájápolás is, a korai gyermekkori mintákhoz kötődik, ezért már óvodás életkorban kiemelkedő szerepet kell, hogy kapjon az intézményi nevelési programban. Mindenképpen fontos a gyermekek szájhygiénájával foglalkozni, ugyanis ez alapozza meg a felnőtt kor fogzatának állapotát is.

Bánffyné Boros Judit
óvodapedagógus

Források:

http://publicatio.nyime.hu/1281/1/139_1071_1_PB_u.pdf

https://www.hipp.hu/bebietekek/utmutato/taplalkozas-es-bebikicsikesnagyok.hu/12024/gogvaltas/?fbclid=IwAR1UJzCYUP1kXPNB RGiamiZP3R2Ssk28q96qeAxe_XBWuFCA9EaHiX4YIA

<https://www.hipp.hu/bebietekek/utmutato/taplalkozas-es-folyadekfogyasztas/mit-es-mennyit-igyanak-a-babak-es-a-gyermekek/>

Iskolai hírek

2019.11.13-án a Balatonendrédi Általános Iskola pár tanulója-val részt vettünk az Asztalitenisz Diákolimpia megyei döntőjén Kaposváron.

A versenyen egyénileg és csapatban indultunk. Mindenki jól helyt állt, sportszerűen játszottunk. Amikor nem volt meccsünk, segítettünk egymásnak, tippeket adtunk, szurkoltunk a másoknak. Mindenki jól érezte magát. Amire hazaértünk, igazi csapattá kovácsolódtunk.

Az első helyezettek 2020.februárjában az Asztalitenisz Diákolimpia országos döntőjén, Karcagon képviselik falunkat, iskolánkat és Somogy megyét. Akik most nem jutottak tovább, azok is velünk együtt folytatják az edzéseket. Hisz jövőre is indulunk.

Hegyi Dóra 4. osztályos tanuló

Eredmények:

Egyéniben:

Sopsit Iza 1., Eszterhai Vivien 2., Kercsmár Flóra 3., Sopsit Áron 2., Farkas Levente 3. Vati Milán 2.

Csapatok:

Sopsit Iza, Eszterhai Vivien, Hegyi Dóra 1.

Sopsits Áron, Farkas Levente, Kluik Attila 1.

Szabó Rebeka, Eszterhai Erzsébet, Bauer Noémi 2.

Vati Milán, Borsodi Bálint, Arnold Milán 2.

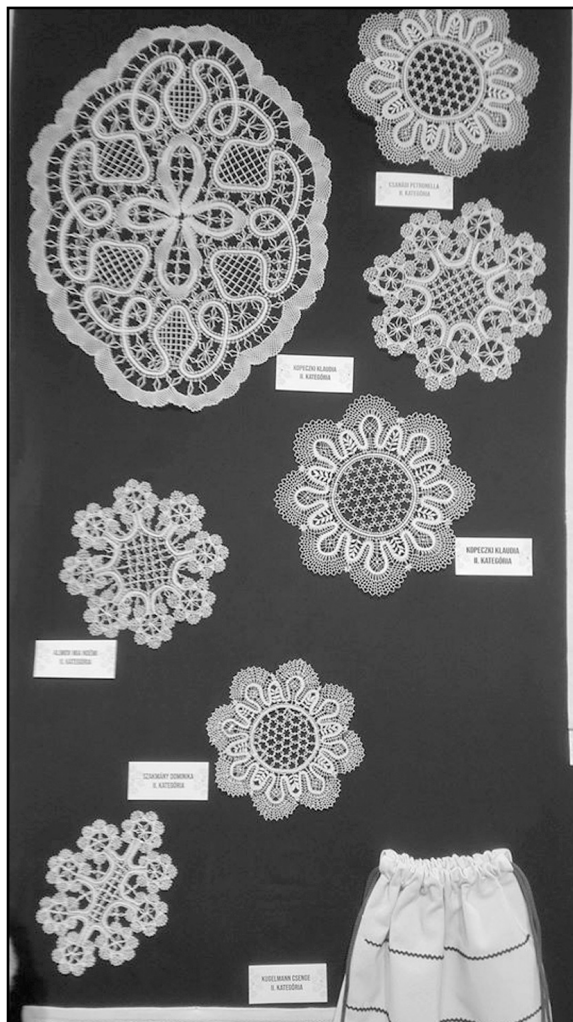

**2019. november 15.
Debrecen - kézműves pályázat**

November 15-én került sor Debrecenben - immár 13. alkalommal és 26 éves múlttal - az Országos Gyermekek- és Ifjúsági Népi Kézműves Pályázat Ifjú Kézművesek Országos Kiállításának megnyitójára, díjátadójára és a XIII. Országos Vándorlegény Szakmai Találkozóra. Tehetséges csipkeverőink a szekszárdi régiós fordulóról jutottak tovább néhány héttel ezelőtt, Debrecenben is jeles szakmai zsűri tekintette át a beérkezett pályamunkákat, és választotta ki a több száz anyagból azt az 58-at, melyeket aztán díjakkal jutalmaztak. A fiatalok 3 életkori kategóriában és számtalan kézműves területen mutathatták meg, mit tudnak: a 6 évesestől a huszonéves fiatalokig, ahogy a fényképek érzékeltetik, valóban magas színvonalon. A kiállítás szervezői és kivitelezői igazán lélekmelengető bemutatóval állították az érdeklődők elé az összegyűlt pályázati anyagot,

mely még decemberben is látható lesz. A díjátadóra lelkes kis endrédi csapatunk is megérkezett (Aimov Mia, Csanádi Petronella, Kopeczki Klaudia, Szakmány Dominika) együtt izgulhattunk az eredményhirdetés ünnepélyes pillanatainál. Két (volt) tanulóink, Csanádi Petronella és Kopeczki Klaudia saját korosztályukban igényes, szépen kivitelezett csipkemunkákkal megosztott első helyezést ért el. Nagyon nagy szeretettel gratulálunk ifjú kézműveseinknek! Természetesen azoknak sem kell keseregniük, akik most helyezést nem nyertek, mert izlése, szép munkáik szintén bekerültek a válogatásba és a kiállítás anyagába, és ez már maga nagy lehetőség a bemutatkozásra. Gratulálunk mindannyiuknak, a pályázóknak és felkészítőiknek is (Zsuzsa néni és Mariska néni), akik vállalták ezt a megmérettetést, a szülőknek, akik támogatták őket ebben: legközelebb erre 2 év múlva nyílik majd lehetőség. További részletek és a díjazottak teljes névsora a Debreceni Művelődési Központ honlapján:

<https://www.debrecenimuvkozpont.hu/hirek/7962-a-xiii-orszagos-gyermekek-es-ifjusagi-nepi-kezmuves-palyazat-ifju-kezmuvesek-orszagos-kiallitasanak-megnyitoja-es-dijatadoja-xiii-vandorlegeny-szakmai-talalkozo?fbclid=IwAR00ciCuKBV6xAA5isMnU2mnwUWcAzbrE9Tvg0BATwAcwvLX33-cw2W9Gq4>

Iskolai élet: Szalonnasütés és palacsinta party

Immáron két-két alkalommal volt lehetőségünk részt venni - jelenleg 3. osztályos gyermekeinknek és nekünk, szülőknek - azokon a vidám, és jó hangulatú találkozókra, melyeket a gyerekek kedves osztályfőnöke Szabó-Tóth Éva ötlött ki, és valósított meg segítőkész férje, Szabó János valamint Zsiga Valéria napközis tanító néni támogatásával.

Az egyik összejevetel az iskolai év végén levő szalonnasütés, a másik találkozó pedig az augusztusban megtartott iskolakezdés előtti palacsinta party. A záróbuli tűzrakással, sütögetéssel (ki mit hozott, azt süthetett), és kellemes beszélgetéssel telt, illetve a gyerekek jókat játszottak a balatonendrédi sportpályán. Ezt a lehetőséget köszönjük szépen a Balatonendrédi Sportegyesületnek.

Az évkezdő party pedig hatalmas „palacsinta hegy” eltüntetésével telt, melyet otthon sütött meg Éva tanító néni és Vali néni, amit a gyerekek nagy örömmel, és gyorsasággal fogyasztottak el. Az este többi része is kellemes, vidám beszélgetéssel, és játékkal telt. Mindenért köszönet Éva néninknek, férjének és Vali néninek, mindenkinek, aki részt vett eme pazar találkozók megszervezésében, és megteremtésében. Már várjuk a következőt!

(Cikket írta: Végh-Tarr Ildikó, Fényképeket készítette: Végh Sándor)

Sümegei kirándulás

Az EFOP 1.3.9-17-2017-00003, Iskolaközpontú együttműködés Balatonendrédén című pályázat keretében az egyházzal együttműködve sok program valósult meg a gyermekek számára az elmúlt időszakban. Május végén iskolánk minden tanulója ingyen vehetett részt egy sümegei kiránduláson. E keretében vezetett túrán megismerkedtünk a vár felépítésével, történetével, bejárhattuk a régi termeket. A gyerekek kipróbálták a játékokat, simogathattak állatokat. A vár megtekintése után megnéztünk egy izgalmas lovagi tornát, ahol néhány „hölggy” virágot is kapott a győztes lovagoktól.

A középkori lakomát a lovagteremben költöttük el, ahol megtapasztaltuk, hogyan ettek a középkorban. Iskolánk alsó tagozatos diákjai okt. 3-án a Balaton-

endrédi Vadasparkba látogattak el.

Változatos élményekben volt részük. Megtanultak túlélteni az erdő zord világában.

Építettek menedéket, gyűjtöttek tüzelőt és gyűjtöttek belőle tüzet, sőt még csapdát is készítettek. Mindezek mellett megtanulhatták, hogyan jelezhetnek, ha eltévednének az erdő sűrűjében.

Míg az egyik csapat túlélő túrán vett részt, addig a többiek megtanulták, hogyan különböztethetik meg az őzet a szarvastól, sőt még a két állat agancsait is összehasonlíthatták.

Végül pedig párkereső játékot is játszhattak a trófeákkal.

Kikapcsolódásképpen íjászkodtak, csúszdáztak, kecskéket simogattak és etettek, nagy örömeikre még lovaskocsikázhattak is a környék erdejében.

Az egész napos program során a szabadban elfogyasz-

tott ebéd sem maradhatott el, virsli, kolbász, szalonna és lila hagyma formájában.

Délután 3 órakor a gyerekek nagy bánatára véget ért a szuper program, és egy séta keretében mindenki élményekkel telve tért vissza az iskolába.

Október 24-én a felső tagozatosok Pápára kirándultak. Profi idegenvezetéssel megnézték az Esterházy-kastélyt, megismerkedtek a barokk korról. A tanulók beöltöztek barokk-kori ruhákba, s a gróf vezetésével vetélkedtek egymással. A délutánt a Kékfestő Múzeumban töltötték, ahol megnézték a hagyományos művészet kellékeit, s maguk is készíthettek saját nyomá-

sú pólókat maguknak.

A pályázat lehetőséget ad a kirándulásokon kívül sok változatos tevékenységre: sportnapok, sportversenyek, természetjáró kirándulások, ki mit tudok, nyelvi versenyek szervezésére. Ezek keretében járt már nálunk Katus Attila, nemrég Kálóczy József vezetésével a karate alapjaival ismerkedtek meg a gyerekek. Nem-sokára jógáznak, ill. megismerik a baseball alapjait is. Reméljük, 2021 februárjáig még sok változatos és ingyenes programot tud az iskola tantestülete biztosítani diákjainknak.

Matyikó Zsuzsa
szakmai vezető

„Jobb megelőzni a bajt...”

Az egészség megőrzése, a betegségek megelőzése az emberiség ősi vágya. A fő egészségproblémát évezredek óta a fertő betegségek jelentették. Gondoljunk a világméretű járványokat okozó Európát is megtizedelő pestisre (1300-as évek) kolerára (1700-1800-as évek) vagy akár az első világháborút követő influenza járványra (1919). A hatásos járványügyi intézkedéseknek (csatornázás, tiszta ivóvíz, védőoltások) köszönhetően a fertőző betegségek kóroki és halálteki szerepe – bár ma is jelentős a világ fejletlenebb és fejlődő országai-ban – elenyésző. Korunkban a szívinfarktus, rosszindulatú daganatos megbetegedések (rák), agyvérzés, krónikus tüdőbetegségek, baleset és cukorbetegség a leggyakoribb halálokok. Ezen betegségek hátterében az életmód, étrend, a környezet (levegő, lakáskörülmények) a pszichés és mentális adottságok állnak és ezeknek a betegségeknek kialakulása e tényezők módosításával megakadályozható vagy progressziójuk lassítható.

A krónikus betegségek megelőzése, az egészség tartós megőrzése és az élettartam meghosszabbítása jórészt rajtunk múlik. Több tanulmány szerint, aki csupán négy alapvető kritériumnak eleget tesz: nem dohányzik, nem hízik el, rendszeresen mozog és csak mértékkel iszik alkoholt (lásd Endrédi Kis Újság 2017 decemberi számában Jó bor, jó egészség című írást) az átlagosan tíz évvel – jó egészségben töltött tíz évvel! – tovább él. Helyes életmóddal több időlt betegség, mint pl. felnőttkori cukorbetegség, szívkoszorú érlelmeszedés, időlt obstruktív tüdőbetegség (COPD), magas vérnyomás, tüdőrák, elhízás, agyvérzés kockázata csökkenthető vagy elkerülhető. Az egészség megőrzéséhez az egészséges táplálkozás és megfelelő fizikai aktivitás mellett ugyanolyan fontos a társas kapcsolatok ápolása is. A pszichés folyamatok mélyrehatóan befolyásolják a test működését. A krónikus stressz gyengíti az immunrendszert növeli a kortizol („stresszhormon”) szintjét. A kortizol szint megnövekedése magas vérnyomást és cukorbetegséget okoz.

Nem tíz parancsolat, de ha átgondolunk és betartunk az alábbiakban felsorolt tanácsokból jó párat megváltozik az életminőségünk és biztosan egészségesebbek leszünk.

- Higgyünk és bízzunk a jóban.
- Együnk keveset, egészségeset.
- Élünk aktívan, vidáman.
- Ápoljuk jó kapcsolatainkat barátokkal, ismerősséggel.
- Szeressük családunkat, viseljük megértéssel családtagjaink gondjait (is).
- Aludjunk legalább nyolc órát.
- Tudatosan végezzünk naponta testmozgást (séta, kertészkedés, biciklizés, stb.)
- Vegyünk igénybe szakszerű orvosi segítséget

megbetegedésünk esetén.

- Kérjünk egészséges életmódra való tanácsokat (orvosainktól, rekreációs szakemberektől).

Ne feledjük, hogy a megelőzés a kórházon és az orvosi rendelőn kívül a mindennapi életünkben zajlik és többek között olyan egyszerűnek tűnő mozzanatokból áll, hogy mit ebédünk vagy vacsorázunk, mennyit ülünk a tv előtt, mennyit dühöngünk vagy rágódunk valamin. Ha az előbb felsoroltak megszívleljük betegség kockázatunk jelentősen csökken, élettartamunk amint említettem tíz évvel is megnőhet.

Az agyvérzés (stroke) megelőzése

Az agyvérzést az agy ereinek vérrög okozta elzáródása vagy az érfal repedése idézi elő. Az érintett agyterület oxigén ellátásának zavara nyomán tömeges agysejtpusztulás következik be. Gyakran halálos, megfelelő beavatkozás nélkül (három órán belüli vérrög eltávolítás) életre szóló rokkantságot (féloldali bénulás) okoz. Az agyvérzés klasszikus bevezető tünete az egyik arcfél és az azonos oldali kar vagy láb hirtelen zsibbadása, gyengesége, beszéd megértési zavar vagy beszédképtelenség, tájékozódási vagy tudatzavar. Ha ezeket a tüneteket észleljük bármikor, bárhol sürgősen hívjunk mentőt! Ha idejében megelőző lépéseket teszünk az agyvérzés többnyire elkerülhető. A következőkben a megelőzéséhez szükséges tennivalókat sorolom fel.

- Vérnyomáscsökkentés

A normál nyugalmi vérnyomás 130/80 Hgmm. A hipertóniás betegeknél a vérnyomás 5 Hgmm-rel való csökkentése 42 %-kal csökkenti az agyi érkatasztrófa kockázatát életkortól függetlenül (akkor is ha 45 és akkor is ha 95 éves az ember). A tartósan fennálló enyhén emelkedett vérnyomás (130-140 Hgmm szisztolés, 85-90 Hgmm diasztolés értékek) kövéreknél fogyással, rendszeres testmozgással, sószegény étrenddel ha nem is fordítható vissza, de további emelkedése meggátolható. Ha a vérnyomás tartósan 140/90 Hgmm fölötti a gyógyszeres kezelés elkerülhetetlen.

- Koleszterin és triglicerid csökkentés

A vér normál koleszterinszintje 5,2 mmol/L egészséges egyéneknél (cukorbetegnek alacsonyabb értékekre törekszünk). A többlet koleszterin az érfalakon lerakódik (plakk, ateróma) alakul ki amely annyira beszűkítheti az agyi ereket, hogy egy kis vérrög is elzárhatja a vér útját (agytrombózis). A magas koleszterinszint diétás étrenddel és gyógyszerekkel (statinok) csökkenthető. Koleszterin csökkentő a mediterrán diéta – sok gyümölcs, zöldség, teljes kiőrlésű gabonafélék, sovány húsok. A „jó magyar konyha” – vörös húsok, kővér sajtok, tejszínes édességek sajnos nem diétás. A trigliceridek (zsírok fő alkotórészei) is veszélyesek az erekre. Normál értékük 1,7 mmol/L. Vérszintjük fogyással, a mértéktelen alkoholfogyasztás kerülésével, a zsírok húsok mellőzésével csökkenthető. Magas trigliceriddel rendelkezők feltétlenül mellőzzék a finomított szénhidrátokat is (cukor, kenyér, chips, cukros

üdítő, finom lisztből készült sütemények – croissan és társai).

- Füstmentesen

Már napi 10 szál cigaretta elszívása 90%-al növeli az agyvérzés kockázatát. A dohányfüstben lévő szénmonoxid és a többi toxin hatására az érfalak elmeszesednek, a vér besűrűsödik – könnyebben alakulnak ki vérrögök.

- Szívritmuszavar

Pitvarremegés (fibrilláció) esetén a szív pitvarok egyenletes összehúzódás helyett gyors és rendetlen ütemben húzódnak össze (aritmia=ritmus nélküli) ezért a vér pang a szívben. A pangó könnyen összecsomósodik, vérrög alakul amelyet egy erőteljesebb összehúzódás kisodorhat a keringésbe és az agyba kerülve elzárja a vér útját (embólia). 65 év felett körülbelül 4%, 80 évnél idősebbeknél mintegy 10% a pitvarfibrilláció gyakorisága. Az orvos amikor a vérnyomást méri és meghallgatja a szívet a szívritmuszavart is felismeri és rendszerint elindítja a vérhígító kezelést (legtöbbször warfarin hatóanyag tartalmú gyógyszer).

- Rendszeres testmozgás

Hetente legalább ötszörös egy órányi tempós gyaloglás felére csökkenti a stroke kockázatát. Napi fél óra séta pedig negyedére. Az úszás, a kerékpározás, az aerobik és bármely intenzív testmozgás amellyel hetente

2-3000 kalóriát ledolgozunk jelentősen csökkenti az agy érkatasztrófa esélyét.

- Relaxálás

A stresszoldás az agyat is óvja. Stresszoldó a jóga, a tánc és az éneklés is, de bármelyik feszültségoldó, szorongásoldó módszer megfelelő.

- Egészséges étrend

Negyedével csökkenti az agyi érkatasztrófa kockázatát a heti két – három alkalommal egészségesen elkészített (párolt, főtt, sütőben sült) halétel. A zsiradékban kisütött hal és a panírozott halrúd egészségtelen. Teljes kiőrlésű élelmiszerek, mint például a zabkorpá, korpás keksz, rozskenyér, hántolatlan gabonapehely, barna rizs, müzli fogyasztása igazoltan agyvédő hatással bír.

- Mérsékelt alkoholfogyasztás

1 dl bor, 2 dl sör, 2 cl tömény ital fogyasztása a nőknél elfogadható, a férfiaknál ennek duplája egészséges egyéneknek két-három naponta elfogadható, az érendszer nem károsítja (vigyázat – májbetegség és magas vérzsír szinttel rendelkezőknél teljes abstinencia ajánlott!).

Kellemes ünnepi készülődést az óévben, az új évben pedig - kinek szükséges - életmódváltást ajánl:

Dr. Bartha Sámuel háziorvos

Védőnői Szolgálat!

A védőnői ellátás az egészségügyi alapellátás körébe tartozik.

Fontos életszakaszoknál vagyunk jelen a család életében, így a várandósság alatt, az újszülött fogadásánál, a családi élet kialakításánál, vagy amikor gyermekük óvodába vagy iskolába készülődik.

Feladatunk:

- **Nővédelem**
- **Várandós anyák gondozása**
- **Gyermekegys anyák segítése**
- **0 – 6 éves korú gyermekek gondozása**

/ Szűrővizsgálatok elvégzése a módszertani ajánlások alapján - A pszichés, motoros, mentális, szociális fejlődés és magatartási problémák, érzékszervek működésének vizsgálata (látás, kancsalság, hallás) és a beszédfejlődés vizsgálata. – Korai felismerés, és fejlesztési lehetőségeiről tájékoztatás!

A szűrés során észlelt eltérésekről a háziorvos, házi gyermekorvos értesítése a további vizsgálatok céljából.

Életkorhoz kötött védőoltásokkal kapcsolatos teendők.

A gyermek fejlődését veszélyeztető tényező észlelésekor a háziorvos, ill. a gyermekjóléti szolgálat értesítése mellett fokozott gondozásba vétel.

- **Óvodában a védőnői feladatok végzése,**
- **Iskolában a tanulók ellátása /szűrések, kötelező védőoltások, egészségnevelés/**
- **Család gondozás**
- **Egyéni és közösségi egészségfejlesztés, egészségvédelmi programok tervezésében, szervezésében és megvalósításában részvétel.**

Munkánkat a

- **fenntartó által biztosított tanácsadó helyiségben, azaz az Egészséges Tanácsadóknál,**
- **a családok otthonában,**
- **a nevelési-oktatási intézményben,**
- **közösségi programokra alkalmas helyszíneken végezzük.**

Kapcsolatot tartunk: az egészségügyi alapellátás szakembereivel, kiemelten a háziorvossal, házi-gyermekorvossal (valamennyi körzetébe tartozó gyermek háziorvossal!) szükség szerint a szakellátást végző személyekkel (szakorvos, szakszolgálatok, fejlesztést végző szakemberek, stb.) a gyermekjóléti, a szociális és családsegítést végző intézmények illetékes munkatársaival, a közoktatás dolgozóival.

Hivatásomat a Zamárdi II. sz Védőnői Szolgálat részeként látom el Balatonendrén.

Tanácsadó címe: Balatonendréd Szabadság u. 11.

Tanácsadások rendje:

Várandósoknak: Csütörtök : 8-10 óráig

Csecsemőknek, gyermekeknek: Csütörtök: 10-12 óráig

Tel.:30 579 7862

Kucsápszkyne Mezei Ildikó

Szülőknek ajánlom szeretettel!
Milyen szülő kell nekem?

Milyen szülő kell nekem,
elmondom én rendre.
Vonatkozik mindenkire:
gonoszra és szentre.

Azt akarom, hogy a szülő...
tudjon lufit fújni
és mozgatni bábut,
...bújócskában jól elbújni

Tudjon nekem vásárolni
mindenféle dolgot,
babát, rágót, villanymozdonyt,
...az sem baj, ha nem tud!

Legyen erős, legyen okos,
legyen szép és nem rút!
Fusson gyorsan háromszázzal!
...az sem baj, ha nem tud!

Arca mindig sugározzon
örömet és nem bút.
Engem mindig vidítson fel
...az sem baj, ha nem tud!

Védjen engem mindenkitől,
süssön rájuk ágyút!
Küzdjön értem oroszlánként!
...hát ...az sem baj, ha nem tud..

Higgyen bennem, bízson bennem,
mélyen, mint a mély kút,
akárki mond, akármit is!
Az már baj, ha nem tud!

Mégis-mégis a legjobban
áhítozom azután, hogy
legyen mindörökké
anyukám és apukám!

SZÜRETI MULATSÁG

*„Kocsmárosné kápolnája a pince, a pince
imádságos könyvecskéje az icce, az icce.
Rója, rója rovására, hány icce, hány icce,
csak azt mondja a vendégnek tíz icce, húsz icce.”
(Dunántúli boros nóta)*

Szüreti felvonulóktól voltak hangosak az endrédi utcák

2019. október 5-én ismét hangos ének- és zeneszó, ostopattozás, traktorzúgás, lovak dobogása töltötte meg a falut. A reggeli zenés ébresztő után a szervezők és szereplők már lázasan készülődtek a délutáni felvonulásra. Hála a kitartó imáknak, az időjárás végül kegyes volt hozzánk, így a vidám szüreti hangulatot minden megállónál átadhattuk a vendéglátóknak és a közönségnek. A színes szalagokkal feldíszített hátasok, fogatok és traktorosok utasaikkal délután egy óra-kor indultak útnak a Községi Házról. A traktorokról letekintve mosolyt csaltak az arcokra a vidám őszi dekorációk, kitömött bábuk. Az idei évben szinte versenyeztek egymással az endrédiak, hogy kié a viccesebb, ötletesebb figura. A falu lakói pedig csak hálásak lehetnek ezért, hiszen így hétről hétre több alkotásnak örülhettünk az utcákon, útkereszteződéseknél, még a villanyoszlopokra is jutott néhány eltévedt boszi.

Minden megállónál terített asztal, finom házi sütemények, italok és kedves szó, szíves vendéglátás fogadta a felvonulókat. Kisbírónk, Vámosi Viktor beszédében közhírré tette a tavaly szüret óta Balatonendrédén történt eseményeket, megköszönve a szép termést is a Teremtőnek. Bíró urunk idén Kiss Bence volt oldalán kedves bírónénkkal, Györgyi Vikivel.

A felvonulást színesítő műsort nagy szeretettel készítették a szervezők, a Csipke Kultúrkör tagjai, valamint Gazdagné Dencsi Kriszti és vidám kis táncosai. „Töltsd teli pajtás poharad, poharad, míg ki nem ázik a fogad, a fogad!” Hangzott a jól ismert nóta a Kultúrkör szüreti dalsokrában, melyet megszakított a legkisebbek vidám karikázója. Újdonság volt idén a kórustagok és a nagybacska táncos lányok közös produkciója, egy moldvai tánc. A jó hangulatot fokozta a Harmonic Band, akik délutántól másnap hajnalig rendületlenül húzták a talpalávalót.

Felemelő érzés látni, hogy a falubelieket mennyire összehozza, megmozdítja ez a közösségi alkalom. Az egyes megállónál a sok jó szó, amivel az emberek megköszönik az élményt, a szíves kínálás, a jó hangulatú beszélgetések, ölelések, mosolyok miatt a résztvevők minden évben már augusztustól számolják vissza a napokat a szüreti mulatságig.

A délután programját a Községi Házhoz visszaérve zárták a felvonulók, akiket felséges illatokkal várta a bográcsban rotyogó vacsora, a finom pincepörkölt! Ez a jeles nap pedig az este 8 órakor kezdődő szüreti mulatsággal teljesedett ki. A megnyitó beszédet a szervezők nevében György Katalin a Csipke Kultúrkör vezetője mondta, majd a Szeibert Tánckar fergeteges cigánytáncának örülhettek a bá-

lozók. A hajnalig tartó mulatozáshoz a zenét és a jó hangulatot a Harmonic Band biztosította.

Ezúton is köszönjük mindenkinek, hogy velünk együtt örültek az ősz ajándékainak! Köszönjük a vendéglátást a megállóknál szorgoskodó utcabelieknek, a Községi Háznál főző asszonyoknak, Kovácsné Zsuzsának, Molnárné Jutkának, Bozsoki Lászlóné-

nak! Hála és köszönet a fogatosoknak, a felvezető lovasoknak, a traktorok vezetőinek, hogy minden évben számíthatunk rájuk, hogy velük lesz igazán teljes ez a szép régi hagyomány!

Szokoli Zsuzsanna

CSIPKÉZŐ KÖR HÍREI

Eseményekben gazdag évet tudhat maga mögött Csipkéző körünk. Több helyre meghívtak bennünket, s mi szívesen mentünk, hisz mára már baráti viszonyt ápolunk számos település csipkéző asszonyaival.

A karcagi Kunrózsa Csipkekör tagjai láttak vendégül bennünket júniusban a híres Birkafesztivál hétvégéjén. Ott találkoztunk régi kedves ismerőseinkkel, a menchelyi csipkésekkel is. Rengeteg érdekes programban volt részünk: megismerhettük az alföldi várost, megkóstolhattuk a méltán híres birkapörköltet és természetesen csipkéztünk is.

Júliusban a menchelyi vert csipke 80 éves évfordulójára rendezett ünnepi megemlékezésre és kiállításra kaptunk meghívást, melynek nagyon szívesen tettünk eleget. A kiállításon az elmúlt 8 évtized során készült gyönyörű csipkék kerültek bemutatásra. A menchelyi csipke a balatonendréd motívumokból alakult ki.

Ugyancsak júliusban a Nemeshanyban második alkalommal megrendezett négy napos csipkés találkozón vettünk részt, mely rendezvény a csipkekészítés népszerűsítését tűzte ki célul. Csütörtök délutáni érkezésünk után mindenki berendezte a saját kis kiállítását a kijelölt helyen. Pénteken érdekes előadásokat hallgathattak meg a résztvevők például a csipke ipar kialakulásáról a 20. század első felében, a menchelyi csipkekészítésről, illetve a balatonendréd csipke jelenéről. Szombaton egész napos csipkebemutatót tartottak a résztvevők a sümegi Kisfaludy Sándor Emlékház udvarán. Vasárnap reggeli után az újabb találkozás reményében búcsúztunk egymástól.

Szeptember utolsó szombatján a közeli Sérsekszőlősen a Nemzeti Művelődési Intézet által rendezett Kapunyitogató programon mutathattuk be a vert

csipkét a helyieknek. A programon fazekas és üvegfestő is bemutatót tartott az érdeklődőknek.

Nagy álmunk egy balatonendréd csipkés találkozó megszervezése, ahová vissza tudjuk hívni az eddig megismert barátainkat és bemutatathatjuk nekik szűkebb pátriánkat. 2020-ban szeretnénk a találkozó szervezését elkezdni.

Györgyi Hedvig

BALATONENDRÉDIEK A DUNA TV ÉLŐ ADÁSÁBAN ?

Nagyon büszkén elmondhatjuk, hogy idén nyáron el látogatott hozzánk a Duna TV stábja és nálunk forgattak, a Balatoni nyár című műsorukban részletesen bemutatták kis falunk történetét és értékeit.

Több fejezetből állt a műsor, melyeket különböző helyi emberek mutattak be: Késmárki Tibor polgármester úr mutatta be a falut és történetét, Horváthné Herczeg Zsuzsanna csipke bemutató keretein belül mutatta be az intézményesített csipkeverés jó gyakorlatát, Kránitz Zoltán beszélt a Balatonendréd-i Vadasparkról. Volt egy gasztronómiai blokk, amelyben Madarász Ildikóval, a Balaton-part házi-asszonyával főztem. Vadnyúlragus ételt készítettünk, melynek receptje lentebb olvasható.

Július 2-án az élő adásba meghívást kapott énekkarunk, bordalokkal készültünk erre a napra. A műsorban az énekkarról szóló interjút készítették velem, Bótainé Kiss Katalin festményeivel, Puruczkné Geiger Piroska tojás és mézeskalács díszeivel és Hu-

szár László fafaragásaival készült erre a napra, Karéné Szijjártó Ivett pedig házi szörpökről beszélt (ibolya, akác, fenyő, citromfű) a nézőknek. Nagyon tanulságos és nagy élmény volt mindannyiunk számára, örülünk, hogy részesei lehettünk.

Recept:

Duda – hegyi fehérboros vadnyúlragu petrezselymes nudlival

1 kg nyúlhús

8-10 dkg liszt

1 kg burgonya

3 gerezd fokhagyma

3dl paradicsompüré

1 dl száraz fehérbor

2 tojás sárgája

3 evőkanál olívaolaj

Bazsalikom, só, bors

1. A húst felkockázzuk, olívaolajon megpirítjuk, sózzuk és borsozzuk, majd felöntjük a paradicsompürével és a borral. Fűszerezzük a bazsalikkal, apránként kevés víz hozzáadásával puhára főzzük. Végül a folyadékot teljesen elfőzzük.

2. A nudlihoz a burgonyát megfőzzük, krumplinyomón áttörjük. Hozzáadjuk a tojás sárgáját, a petrezselymet és annyi lisztet, hogy összeálljon a tészta. Sózzuk, majd jól kidolgozzuk. Nudlikat formázunk, majd lobogó vízben kifőzzük.

Jó étvágyat kívánok hozzá!

György Katalin

CIVILEK A FALUÉRT

A közelmúlt kulturális eseményeinek sorát 6-8 évvel ezelőtt az első adventi ünnepség megrendezése és a néhány asszony alkotta betlehem felállítása nyitotta meg. Ezt követte a zamárdi és tabi színjátszókkal a kapcsolatfelvétel, majd György Kata szervezésében az énekkar megalakítása, a csipkések több, országos jelentőségű rendezvényen való részvétele, az iskolásokkal közösen csipkeverő tudományuk bemutatása.

Ilyen előzmények után ebben az évben több öröndetes esemény erősítette a falu társadalmi életét.

Az év elején, pontosan az „Esti beszélgetések” február 8-i, borászati rendezvényén tizenhat alapító tag létrehozta a **Balatonendrédi HÖRPINTSÜNK Borbarát Egyesületet**, azért, hogy emléket állítsunk Hekeli László, Laci Bácsinak, aki a vendégeit mindig úgy biztatta egy kis bor elfogyasztására, hogy „Na gyerekek, hörpintsünk egy kicsit!”. Az egyesület célja, hogy erősítse a jóféle endrédi bor fogyasztásának kultúráját, újraélessze a szőlőtermesztéshez, borhoz kapcsolódó hagyományokat. Az első rendezvényen, amelyen ugyan, csak öten voltunk, megtartottuk az első Vince napi bormustrát, bejártuk a fél endrédi határt, Hekeli István (Topi) pincéjénél kóstoltunk kaptunk borából és sonkájából. Remélhetőleg a továbbiakban többen leszünk.

A borbarátok egyesületének megalakulása után másfél hónapra, március 20-án 34 alapító taggal megalakult a **Csipkerózsa Balatonendrédi Kulturális és Hagyományörző Egyesület**. Az új egyesület célja olyan közösségformáló tevékenység végzése Balatonendrédn, amely elősegíti a helyi kulturális örökség, a vert csipkekészítés hagyományainak megőrzését, a népi éneklés és tánc hagyományának ápolását, a népi művészeti alkotások (fafaragások, fazekastárgyak, kerámiák) készítését, valamint ezek

bemutatását időszaki- és vándorkiállításokon. Kiemelt célunk elősegíteni a falu nemzedékeinek egymásra találását.

További célunk a falu népi művészeinek összegyűjtése, pályázat benyújtásával ennek anyagi alapját teremtenénk meg. Szeretnénk a környező településekkel, azok kultúrcsoportjaival a kapcsolatot felvenni, „kulturális csere” formájában egymás értékeit megismertetni.

A Csipkerózsa Egyesület magát a 2016 októberében életre hívott énekkar tagjai és a „kapcsolt részek” családtagok alkotják. Az énekkar megalakulása óta része a falu minden kulturális eseményének, hozzájárul az ünnepi megemlékezésekhez, jeles alkalmakon műsorával örömezteti meg a falu lakosságát és az idelátogató vendégeket. Folyamatosan várjuk az énekelni szerető hölgyeket és urakat a kórusba, mivel ha többen lennénk, még jobb lenne a hangzás, szélesedhetne a repertoár, és bizony az egyes számokhoz a mélyebb hang elkelne...

Nemrég jelentős, négy és félmillió forintot nyert az Önkormányzat, a Csipkerózsa Egyesület és a Katolikus Egyház segítségével a faluban található **6 db kőkereszt** felújítására. A 2020-as év tavaszán kezdődő munkákba, a kőkeresztek környezetének rendezésébe szeretnénk bevonni mind a katolikus, mind a református és egyéb felekezet híveit. Pacs Katalin kidolgozott egy elképzelést a felújított kereszteket érintő zárandoklatra is. Örömeinkre szolgál, hogy magánadományból a Kántosi falurész elején található festett

pléhkrisztus teljesen megújult. Köszönet érte a nagylelkű adományozónak!

Két éve működik az Önkormányzat által létrehozott **Balatonendrédi Helyi Értéktár**, melybe megfelelő dokumentáció elkészítése után került be az *Endrédi vert csipke*, a *Katolikus templom*, a *Református templom és Úrasztali edényei*, *Huszár László fafaragó népművész* munkássága, az *endrédi téglakészítés*, legújabbban pedig a *Hat Kőkereszt*.

Mind a borbarátok, mind a Csipkerózsa Egyesület várja a jelentkezőket, akik tenni szeretnének a „MI FALUNK”, az itt élők tartalmasabb életéért.

dr. Horváth Gyula
elnök
Csipkerózsa Egyesület

GRILLÁZS

A grillázs (pörkölt vagy pergelt torta) francia eredetű szó, jelentése olyan édesség, mely olvasztott cukorba kevert apróra vágott magvakat (mogyoró, dióbél, mandulabél) tartalmaz. Kezdetben orvosságként alkalmazták, majd a 14. században vált élvezeti cikké. Korabeli feljegyzések szerint Mátyás király és Beatrix királyné házasságkötésekor (1476) az egyik fogás a pörkölt cukorból készített torta volt. Ezt követően egyre népszerűbb lett hazánkban és mára már egy-egy lakodalom szinte elképzelhetetlen a grillázs torta törése nélkül, a hagyomány szerint ugyanis ahány darabra töri az ifjú pár a tortát, annyi boldog évet fognak együtt megélni. Azonban nemcsak esküvőkre készülhet grillázs, sokan lepik meg szeretteiket ezzel a különleges édességgel, hiszen méltó dísz az ünnepi asztalnak bármely alkalomról legyen szó. A grillázst nevezik még szerencsehozó édességnek és szerelmi ajánléknak is. Az égetett cukor tulajdonképpen Magyarország leghagyományosabb, legnépesebb édessége.

A grillázs torta elkészítéséhez fontos, hogy készítője rendelkezzen némi kézügyességgel, kreativitással, sok-sok kitartással, türelemmel, továbbá elengedhetetlen, hogy minőségi alapanyagokkal dolgozzon. A szorgos kezek közül kikerülő remekműveknek csak a készítő fantáziája szabhat határt. (forrás: <https://grillazs-mezeskalacsajandekok.hu/grillazs/>)

A legtöbbször a munka mellett családról is gondoskodik, gyermekeket nevelünk, segítünk, ahol csak tudunk. Sokaknak arra is jut ideje, hogy mindemellett énekarban énekeljen, néptáncsoportban táncoljon, aerobica járjon vagy szakkörön töltsön el egy kis időt. Szükség is van erre, hiszen a mindennapok mókuskerekét ezek a dolgok teszik kicsit színesebbé. Van, aki

otthon próbál magának egy kis időt szakítani a szabadidős tevékenységre, például kézimunkára. Nekem is van hobbim, ha lehet így nevezni: az évek során a grillázs készítése lett az én szabadidős tevékenységem. Balatonendrédre rajtam kívül mások is készítenek csodaszép grillázs tortákat.

2019. szeptember 29-én egy régi álmom vált valóra, amikor lehetőségem adódott a Lakitelki Népfőiskola által mesetémában meghirdetett grillázs versenyen részt venni. A torta elkészítését négy napi tervező munka előzte meg. Ki kellett találni, hogy melyik mesével kapcsolatosan készítek tortát, valamint ennek a kivitelezését is meg kellett tervezni, hiszen nem elég valamit elgondolni, ezt meg is kell valósítani, és a grillázssal nem könnyű dolgozni. Végül úgy döntöttem, hogy egy kacsalábon forgó várat készítek, mely 42 cm hosszú, 30 cm széles és 33 cm magas lett, mintegy 5 kg cukorból és 4,5 kg dióból készült el. A tortát két napi munkával készítettem el és szeptember 29-én kora reggel férjemmel elindultunk a megmérettetésre. Nagyon izgultunk, hi-

szen a tortának épségben kellett odaérnie, és három óras út állt előttünk. Végül szerencsésen megérkeztünk, a torta a zsűri elé került. Összesen 12 tortát neveztek a lakitelki versenyen mesetémában: szerepelt itt többek között a Répamese, a Kiskakas gyémánt félrajkárja, Pom-pom, de akadt, aki Hamupipőke tőkhintóját készítette el. A zsűri érmeikkel, könyv- és pénztárgyakkal díjazta a tortákat. Az eredményhirdetés során az én tortámat a zsűri ezüstéremmel, oklevéllel és könyvekkel jutalmazta, melynek férjemmel

nagyon örültünk.

A verseny után vendégül láttak minket egy finom ebéddel, kaptunk levest, marhapörköltet és süteményt is. A verseny ideje alatt lehetőségünk volt körbejárni a Lakitelki Népfőiskolát, ahol többek között van uszoda és fedett lovarda is.

Mindenki nagyon kedvesen fogadott bennünket, elmondhatom, hogy egy igazán szép napot töltöttünk Lakitelken, mely számunkra örök emlék marad.

Halmos Lászlóné

FALUNAP 2019

Az idei falunap az árpilis-májusi esős időjárás miatt nem a megszokott helyszínen került megrendezésre. Mivel a Duda hegyen nem lehetett a szükséges előkészületeket elvégezni, ezúttal a Községi Háznál, az iskolánál, a parókia udvarán és a templom melletti sportpályán várták programok a balatonendrédieket. A rendhagyó módosulás és a sebtében átgondolt újratervezés nem vált kárára a rendezvénynek, és bár a Duda-hegy atmoszférája valóban csak a Duda-hegyen létezik, a kulturált körülmények és a könnyebb megközelítés sok mindenért kárpótolta a résztvevőket. Pozitívként ítélték meg sokan, hogy a programok egymáshoz közel voltak, de nem volt zsúfoltság mégsem, éppen az egyes helyszínek szeparáltsága miatt. Ugyancsak előnyként könyvelhető el, hogy a benti helyszínek bármilyen időjárás esetén az érdeklődők rendelkezésére állhatnak.

Egyedül a tekeverseny zajlott a szokott helyen, a Duda-hegyi tekepályán, amelyen első helyet szerzett Finta Csaba, második helyen végzett Karély Renátó és harmadik lett Karély Gyula.

A kispályás foci gólkirálya Hufnágel Imre lett, a 11-es rúgó versenyt Harai István nyerte. A csapatok közül a Bauer Béla, Farkas Roland, Farkas Viktor, Boda Dániel, Harai István, Györgyi Gyula, Hufnágel Imre, Mányoki János, Nagy Zoltán alkotta Ács-Kalapács csapat végzett első helyen. A képzeletbeli dobogó második fokára az Etil-Alakulat tagjai (Hosszú Attila, Bassányi Máté, Papp Csanád, Balogh József, Ürögi Péter, Kárász Dávid, Karély Renátó, Finta Csaba) állhattak, a harmadik helyen pedig a Brazílok csapata végzett (Gazdag Dániel, Csincsi Dominik, Laczkó Levente, Földi Dániel, Gothár Bence, Kaposi László, Karács Levente, Páll László).

A katolikus templom melletti sportpályán a „Közösen a jövőnkért...” projekt szervezésében sorversenyekre, ügyességi- és sportjátékokra, lézerharcra nyílt lehetőség a vállalkozó kedvű kicsik és nagyok számára.

A hagyományosnak mondható falunapi kiállítás ezúttal az iskola aulájában és termeiben került megrendezésre. A Csipkéző Kör tablói mellett Nagy Lajosné csipkecsodái és csipkeverő bemutatója,

Huszár László fafaragásai, Puruczky Géza Piroscika hímes tojásai és mézeskalácsai, Sárvári József kerámiái, Harmath Józsefné gobleinjei és szalagdíszai, Kopeczky Mártonné horgolt munkái, Huszár Lászlóné decoupage díszai, Szalai Imréné gyöngygoblein képei, Bótainé Kiss Katalin festményei, Zsiga Éva rajzai, Pulszter Zsuzsanna akvarelljei várták az érdeklődőket. A kiállítás többi helyszínhez való közelsége a látogatottság növekedését eredményezte: több mint 200-an tekintették meg a helyi alkotók munkáit.

Némi improvizáció után a katolikus parókia udvara is helyszínné vált, itt kapott helyet a gyerekek legnagyobb öröme felállított ugrálóvár, amelyért ezúton is köszönet illeti Marity Tibort, a rögtönzött területasztalkámért pedig Pacs Katalint és Kucsápszky Mezei Ildikót.

A falunapi főzőverseny ezúttal sem maradt el, noha a megváltozott körülmények miatt idén csupán két csapat nevezett. Első helyezett lett a Csipke Kultúrkör puliszkával kínált erdélyi tokánya, Németh Ferenc pedig második helyet szerzett a bográcsban elkészített tarhonyás, babos, gombás malac oldalassal.

A falunapi süteménysütő verseny sós kelt tésztái közül a Kerekdő Óvoda konyhas csapatának sonkás-hagymás hajtogatott háromszöge nyert első díjat, Virág Ilona medvehagymás kiflije második, Tóth Gyuláné tepertős pogácsája harmadik helyezést nyert. Köszönet ezúton is minden nevezőnek a sok finomságért! A versenyre készült ételek mellett az óvoda, illetve az önkormányzat dolgozóinak köszönhetően napközben lángost és gulyást kóstolhattak a falunapra kilátogatók.

A Községi Ház színpadán déltől kezdődött a program Lelovics Zsolt és diákjainak előadásával, amelyet az óvodások és a balatonendrédi néptáncosok műsora követett. A Csipke Kultúrkör az idei falunapra „Az asszonykórus szent élete” című műsorával készült, amelynek során kiderült, hogy ki/mi lapul az apácaruha alatt... Az énekkar fellépését a kőrös-hegyi Borkút Néptáncgyűttes műsora követte, amely nagy sikert aratott a közönség köreiben. Vendégünk volt Madarász Ildikó, a Balaton-part háziasz-

szonya is, aki ehető virágokkal készített ételeket mutatott be egy interaktív főző-show keretében. A „sztárvendég” ezúttal Dankó Szilvia volt, s végezetül a falunapot a Piknik zenekarral zárhatták a bálozó kedvű endrédiek.

Huszár László fadaragásai

Csipkéző Kör és Nagy Lajos munkái a kiállításon

Madarász Ildikó a főzőverseny zsűrizése

A 2019-es falunapi rendezvényen testvértelepüléseink képviselői is részt vettek: vendégünk volt Fertőendréd küldöttsége és két napig vendégeskedtek nálunk Erdélyből nyáradkarácsonyfalvai barátaink.

Köszönet illet mindenkit, aki valamilyen módon – munkájával, az előkészületekben és a lebonyolításban való részvétellel, felajánlással – hozzájárult a rendezvény sikeréhez. Reméljük, hogy minden résztvevő tartalmasnak és színvonalasnak tartotta a programokat, s bízunk benne, hogy a megváltozott helyszínen is sikerült egy olyan napot rendezni, ami a balatonendrédiekről a balatonendrédieknek szól, lehetőséget biztosít a helyi értékek bemutatására, kicsinek és nagynak alkalmat teremt a kikapcsolódásra és a szórakozásra, közelebb hozza egymáshoz a falu lakóit, és a közösség megerősítésére szolgál.

Pulszter Zsuzsanna

Lángos sütés

Puruckyné Geiger Piroška hímes tojásai a kiállításon

EFOP

Mitől közösség a közösség?

Az ember társas lény – könyvtárnyi könyvet írtak erről a legkülönbébb szakterületek kutatói. Mind biológiai, mind pszichológiai szükségletünk, zsigeri igényünk, hogy másokhoz tartozzunk, hogy közösséget alkossunk embertársainkkal, hogy megmutassuk magunkat a közösség tükrében és tükröt tartsunk mi is a közösség többi tagja elé. Tanulni és tanítani – értékeket, értékrendet, emberi és erkölcsi normákat. Jól érezni magunkat, elismerést kapni és elismerni másokat. Közös kapcsolódni, szórakozni, játszani. Közös célokért összefogni. Közös dolgozni. Közös ünnepelni. Közös emlékezni.

Közösség. Mi jut eszünkbe a szóról? Mitől közösség a közösség? Mi köti össze a tagjait? Sok tényező lehet, ami egy közösséget összetart és jól működővé tesz. Vegyünk például egy falusi közösséget. Kik lehetnek a tagjai? Mindenki, aki az adott falu szülöttje? A beházasodottak? Az újonnan jött beköltözők? Azok, akik a faluban laknak? Akik a faluban dolgoznak? Azok, akik a faluért dolgoznak? Kár volna különálló halmazokat képezni, hiszen mindenki, aki valamilyen módon kötődik a faluhoz, jogosan gondolja magáról, hogy a közösség tagja. De mégis, mit jelent a közösség? Község-e egy olyan település, amelynek tagjai nem ismerik egymást? Község-e egy olyan település, amelynek tagjai nem nagyon találkoznak egymással? Nosztalgiaival gondolhatunk a régi közösségekre.

Bezzeg akkor minden jobb volt! Bezzeg akkor összejártak az emberek, összetartottak, segítették egymást! Közös ülték az ünnepeiket, közös gyászolták a halottaikat, közös élték a mindennapjaikat, közös értékeik voltak, megosztották egymással bánatukat és örömeiket. Igaza van annak, aki azt gondolja, a régieknek könnyebb dolguk volt. Nem kellett a „modernizáció”, a „globalizáció” felpörgetett világában a mindennapos külső elvárásoknak megfelelniük, nem kellett pályázatot írniuk, továbbképzésre járniuk, beszámolót írniuk, könyvelniük, adminisztrálniuk, különóra vinniük a gyerekeket, nem ömlött rájuk a nagyvilág ezernyi híre, stb. Valóban, ezek mind nem voltak jelen az ő életükben, mert nagy általánosságban véve a helyi közösség jelentette számukra az életük elsődleges keretét. Más világ volt. De ne gondoljuk, hogy könnyebb volt.

A falusi közösség, pontosabban az élő, pulzáló, védő, segítő, megtartó, jól működő közösség nem egy eleve adott dolog. **Gondolhatunk irigykedve a régi korok embereire, de egy valamit nem szabad elfelejtenünk: a közösségek azért működtek, mert működötték őket. Ha kellett, segítettek, ha kellett, összefogtak. A közösség biztonságot jelentett a tagjai számára. És tettek érte. Jelen voltak. Időt**

szántak egymásra. Találkoztak. Figyelték egymásra.

És mi? Velünk mi a helyzet? Milyen közösséget teremtünk magunknak? Fontos-e egyáltalán számunkra a közösség? Úgy tekintünk-e magunkra, mint a közösség tagjára? Ismerjük-e a többieket? Találkozunk-e velük? Nyitottak vagyunk-e másokra, a másokra? Részt veszünk-e a közösségi alkalmakon, vagy csak a „kötelező” óvodai-iskolai köröket futjuk le? Vannak-e közösségi alkalmaink egyáltalán?

Vannak közösségi alkalmak, vannak Balatonendrén programok. A Községi Háznál, az EFOP Esélypont irodában kifejezetten azon dolgozunk, hogy minél több alkalmat teremtsünk az endrédiak számára a kapcsolódásra, ismeretterjesztésre, a legkülönbébb témájú előadásokra, műsorokra, általában véve a kimozdulásra, az egymással való találkozásra. És mindig vannak, akik jönnek és részt vesznek – akár nézőként, segítőként, szervezőként, ötletgazdaként, résztvevőként, szereplőként. Ma ők alkotják az endrédi közösség magját, azt a kisebb közösséget, amely a falu teljes közösségének a javára áldoz idejéből, erejéből. Mindegy, hogy tőköt faragunk, új recepteket tanulunk, táncelőadást nézünk, túrázunk, kiállítást rendezünk, vagy ünnepi megemlékezést tartunk, az összejöveteleink mind-mind egy célt szolgálnak: **hogy Balatonendrén egy erős, élő közösség működjön.** Mert minden rendezvény legfőbb értelme: a közösség erősítése. A visszajelzések alapján, aki eljön, nem szokta megbánni.

Mégis úgy érezzük, **az egyik legnagyobb kihívás számunkra a helyiek aktiválása.** Próbálunk több módon megszólítani minden korosztályt a legkülönbébb érdeklődési köröknek megfelelő programokat szervezünk, plakátolunk, fészbúkozzunk, hírlevelet szerkesztünk, mégis, sokszor azt érezzük, hogy a település részéről nem mutatkozik túl nagy érdeklődés. Persze mi is tudjuk, hogy milyen nehéz összeegyeztetni mindent, hogy ott a munka, iskola, óvoda, a háztartás, a kert, stb. Mégis, nem titkolt célunk, hogy minél többeket vonjunk be, minél többeket tudjunk megszólítani, kimozdítani a hétköznapi rutinból, mert úgy érezzük, hogy a közösségszervezés, közösségfejlesztés lehet a legfőbb hozadéka minden programnak, minden rendezvénynek.

Úgy érezzük, hogy Balatonendrén minden megvan ahhoz, hogy élő, pulzáló, védő, segítő, megtartó, jól működő közösség legyünk. Szeretettel várunk és bátorítunk tehát minden balatonendrédit, hogy jöjjön! Jöjjön gyakrabban, legyen része, részese és aktív résztvevője a közösségnek! Mert az ember társas lény...

Pulszter Zsuzsanna

KÖZÖSSÉGI HÁZ BALATONENDRÉD – ESÉLYPONT SZOLGÁLTATÓ IRODA

2018. tavasza óta működik a „Közösen a jövőnkért...” pályázat keretében Balatonendrén az Esélypont Iroda, amelynek dolgozói a *közösségfejlesztésben*, a helyi *programok szervezésében*, *lebonyolításában* vesznek részt, és a *munkaerő-piaci beilleszkedés* területén segítik a helyieket.

A koordinátori tevékenységet **Pulszter Zsuzsanna** (efop.pulszterzs@gmail.com), a közösségfejlesztői feladatokat **Csendesné Benedek Mónika** (efop.benedekm@gmail.com), a men-

tori feladatokat **Györgyi Hedvig** (efop.gyorgyi-h@gmail.com) végzi.

Szeretettel várunk mindenkit ingyenes programjainkra, közösségi eseményeinkre!

EFOP-1.5.2-16-2017-00006 „Közösen a jövőnkért – komplex program a humán közszolgáltatások fejlesztésére” című pályázat keretében biztosított INGYENES SZOLGÁLTATÁSOK AZ ESÉLYPONT IRODÁBAN:

- **Jogi tanácsadás**
- **Munkaerő-piaci tanácsadás**
- **Adósságkezelés, pénzügyi tanácsadás**
- **Mentorprogram**

MINDIG NYÍLÓ VIRÁGOK Zsolnay Teréz és Zsolnay Júlia néprajzi hagyatéka Balatonendrén

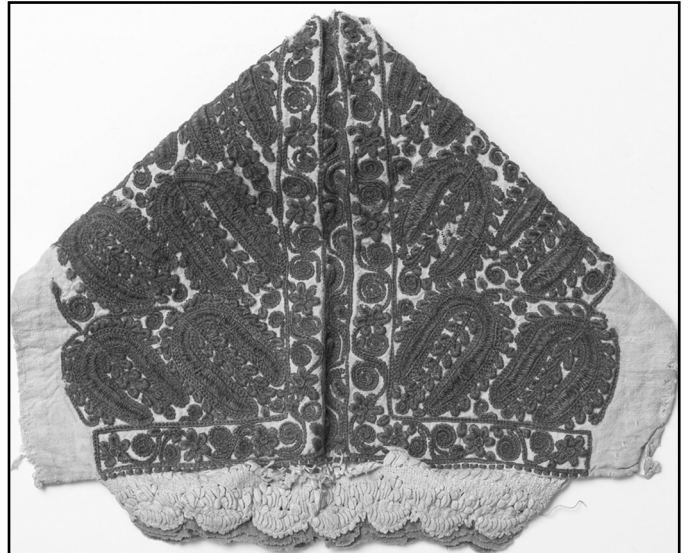
Megnyitó: 2019. december 4. 17.00,
Balatonendréd Község Önkormányzata – Nagyterem.

A kiállítás megtekinthető 2020. február 29-ig.

Zsolnay Terézről és Zsolnay Júliáról kevesen tudják, hogy édesapjuk biztatására a 19. század végi nemzeti szellemiség jegyében gyűjtötték a népművészet remekeit. Fazekas termékeket, hímzéseket, szőtteket, régi viseleteket vásároltak a Pécs környéki egyszerű emberektől, főként a bosnyák negyed lakóitól, hogy a népi mintakincs segítségével megteremtsék az igazi „*magyaros stílust*”, ami a Zsolnay kerámiákon köszön vissza – immár mint iparművészeti műremek.

A „Mindig nyíló virágok” című kiállítás a Zsolnay nővérek gyűjteményéből származó főkötőket, és a mintázatuk alapján készült, különleges Zsolnay vázákat, valamint Zsolnay Júlia paraszti témájú képeinek válogatását mutatja be.

A pécsi Néprajzi Múzeum gyűjteményének legjelentősebb részét a Mattyasovszky-Zsolnay Margit által adományozott hagyatéka alkotja, amelyet Zsolnay Teréz és Zsolnay Júlia 1870-es években folytatott néprajzi gyűjtései/vásárlásai alapoztak meg. Ennek az anyagnak egy egysége, noha az 1950-es években került a múzeumba, máig nem került feldolgozásra. A most megtekinthető tárgyak közel 70 évig rejtőztek a múzeumi raktár mélyén. Nem azért, mert nem akarták a múzeum szakemberei feldol-

gozni, hanem azért, mert korabeli analógiák híján nem sikerült mindezülig ezeket a tárgyakat meghatározni. Mik ezek a tárgyak? Több száz főkötő, amelyekről csupán annyi bizonyos, hogy az 1860-

as éveket megelőzően készítették, házi vászon alapon növényi festékekkel festett szőrfonallal hímeztek őket készítőik. 2017-ben, amikor előbukkant a tárgycsoport a raktárból, még sem a tárgyak pontos korát, sem azt nem tudtuk róluk, hogy mely népcsoporthoz, néprajzi csoporthoz tartoztak egykor. Mivel az ismert főkötők egyik típusára sem hasonlítottak, és régebbiek is a szokványos néprajzi tárgyaknál, nehézkes volt nyomára bukkanni ezeknek az információknak. Néprajzi érdekesség az eredetük is, amelyre ugyancsak a kiállításához végzett kutatás során derült fény. A kiállításon azonban nem csupán a néprajzi tárgyak történetét ismerhetjük meg, hanem a Zsolnay család tevékenységét tágabb összefüggésrendszerbe helyezve pillanthatunk bele a 19. század végi miliőbe, kiderül, miként

emelte be a kor a népi kultúra elemeit a magaskultúrába, s miként vált ipartörténeti jelentőségűvé a paraszti tárgyak gyűjtése.

2015-től 2017-ig a pécsi Néprajzi Múzeum muzeológusaként, kutatójaként a Zsolnay-hagyatékkal való foglalkozás volt a legkedvesebb munkám, és a kiállítás kurátoraként, megálmodójaként, a koncepció kitalálójaként nagy öröömre szolgál, hogy ez a tárlat az azóta is ápolts szakmai kapcsolatoknak köszönhetően most lakóhelyemen, Balatonendrédén is megtekinthetővé válik.

Pulszter Zsuzsanna
a pécsi Janus Pannonius
Múzeum Néprajzi Osztályának volt muzeológusa

KATOLIKUS EGYHÁZ

„Gyümölcseiről ismerni meg a fát!” - Betekintés egyházközségünk ifjúsági, közösségi életébe

Az Iskolaközpontú Együttműködések támogatása EFOP 1.3.9-17-2017-00003. számú pályázat keretében az általános iskolás gyerekekkel elkezdtük a Plébánián a közösségépítést.

Programjainkon 35 gyerek vett részt, melyek az alábbiak voltak:

2018. évben:

Ciszter és bencés szerzetesrend kultúrtörténeti értékeinek megtekintése. Látogatás Zircen és Pannonhalmán.

*Lélek gyümölcsei.” - Háromnapos tábor a Plébánián

*„Ép testben ép lélek!” – Sportnap.

*Hagyományörzés keretében:

- Adventi gyertyagyújtás
- Betlehemezés a településen
- Pástorjáték a Művelődési Házban.

A gyerekekből a programok olyan lelkesedést váltottak ki, hogy ebben az évben is a tervezett és megvalósított programok nagy sikert arattak körükben.

* Öttemplom fesztivál – Győr

* Gyere ”lógjunk” együtt a természetben!

I. – Természetjáró és hagyományörző nap a településen, Plébánián sátorozással.

* „Ne feledd: a Sport maga az élet!” - Sportnap

* Gyere ”lógjunk” együtt a természetben!

II. Háromnapos Erdei Iskola Bakonybél-Huszárokölőpuszta.

* 603. Szent András Cserkészcsapat alakulása.

* Adventi, karácsonyi hagyományörző napok.

Bízunk benne, hogy a pályázatnak köszönhetően sikerül egy olyan közösség alapjait lerakni, ahol a gyerekek, a szabadidejüket szívesen töltik, jól érzik magukat és lehetőségünk van értékek átadására. Köszönjük mindazok bizalmát és segítségét, akik a

programok megvalósításában és sikerességében közreműködtek.

Karélyné Kaposi Mária
Pacs Katalin

Életünk csillagának felfedezése

Adventi koszorú negyedik gyertyájának meggyújtásával, egyre közelebb kerülünk a Megváltó születésének ünnepéhez. A kis üzletektől nagy áruházak kirakataig minden csillog-villog. Elvárás az utcák és terek esti ragyogása. Az otthonok ablakaiból is látni lehet azokat a jelképeket, amelyek ilyenkor karácsonyra figyelmeztetnek. A villogó apró kis fények, a csillagok, a mézeskalács figurák hordoznak a karácsony misztériumából, egy-egy üzenetet számunkra. Karácsony ünnepét sok szép díszítő elem teszi varázslatosná. Ott van a jászolbölcső, mely az élet üzenetét hordozza. Ott van az angyalok kara, a csillagot követő napkeleti bölcsek, a gondterhelt pásztorok. Ez alkalommal a karácsonyt megjelenítő elem közül, most a csillagot emelem ki. Erre szeretném a figyelmet irányítani. Vajon a csillogásban, ragyogásban, melyet magunk köré varázsoltunk, észre tudjuk-e venni azt a csillagot, mely utat mutat, eligazít, elvezet bennünket Betlehemig.

Karácsony kérdése az ég felé szól, és a válasz is onnan érkezik a földre. Az ünnep elképzelhetetlen a csillag nélkül, melynek megjelenése adta tudtára a világnak Jézus születését.

A karácsonyi evangéliumban olvassuk: „Amikor meglátták – a napkeleti bölcsek – a csillagot, igen nagy volt az örömük.” Úgy is mondhatnánk: amikor felismerték életük csillagát és azt, hogy ez mit jelent: boldogság járta át őket. Megéreztek, megértették, felismerték: jó helyen vannak. Ott vannak, ahol valami új kezdődik el. Ott vannak, ahol a csoda nemcsak megtörténhet, hanem meg is történik. A betlehemi csillag utat mutat a bölcseknek. Utat mutatott, de szerepe nem volt több ennél. Befejeződött és valami új kezdődött el. Azt is mondhatnám szimbolikusan: új csillag született. Olyan csillag,

amely mindenkinek utat mutathat. Megmutathatja az utat egymáshoz, utat önmagához, az utat az Istenhez.

Igen, karácsonykor Csillag születik. Személyes Csillag, olyan Csillag, akit követhetsz, olyan Csillag, aki mindig veled van. Ott van Ő a jászolban, az anyja karjaiban, Ő az a szegény istállóban. Ő az, akihez a betlehemi csillag odavezette a bölcseket, akiknek világossága túlmutat a sötétségen.

Kívánom mindenkinek, hogy merje megkeresni és megtalálni az életében azt a Csillagot, aki maga mondta: „*Én vagyok az út, az igazság és az élet.*” Bár sok minden eltakarja a hozzávezető utat, merjük észrevenni a fényét, aki maga mondta: „*Én vagyok a világ világossága.*” Kívánok mindenkinek csillagos karácsonyi égboltot, csendes percekben gazdag ünnepet, szeretetben és találkozásban gazdag percekkel!

Kívánom mindenkinek, hogy a Csillag, aki megszületett, világítson életünk égboltján az ünnepek alatt, csakúgy, mint a hétköznapiakban! Ő mutasson utat, ő világítsa be sötétségeinket! A napkeleti bölcsek amikor meglátták a csillagot nagy volt az örömük. Megértették a csillag hívását és engedelmesen követték. A hívás és elindulás csak együtt biztosítja megérkezésünket Betlehembe. Életünk csillaga felfedezésének öröme legyen és maradjon velünk az újesztendőben.

Kegyelemteljes karácsonyt és Istentől megáldott, békés új esztendőt kívánok a balatonendrédai egyházközség Plébánosa és képviselő-testülete nevében.

Pacs Katalin

Ünnepi programok, szentmise időpontok

- **December 7., 14., 21.** (Advent 2,3,4. szombat) **Gyertyagyújtás** a Művelődési ház előtt
- **December 15-től** (Advent 3. vasárnap) **Szent Család kilenced** – 16 órától a Plébánián
- **December 21.** (szombat) – **Hittanosok pásztorjátéka** a Művelődési házban.
- **December 22-23** (vasárnap-hétfő) **Hittanosok betlehemes játéka házról-házra** - 13 órától
- **December 24.** (kedd) **Urunk születésének ünnepe** - 22.00 órakor szentmise
- **December 25.** (szerda) **Karácsony - Ünnepi mise** - 10.00 órakor szentmise
- **December 26.** (csütörtök) **Szent István első vértanú ünnepe** - 10.00 órakor szentmise
- **December 29.** (vasárnap) **Szent Család ünnepe** – 10.00 órakor szentmise
- **December 31.** (kedd) **Évvégi hálaadás** – 15.00 órakor
- **Január 1.** (szerda) **Újév – Szűz Mária, Isten Anyja ünnepe** – 10.00 órakor szentmise

REFORMÁTUS EGYHÁZ

Ünnepre hangolva a Balatonendrédi Református Egyházközségben

„... én és az én házam népe az Urat szolgáljuk!”
Józs 24,15b

A gondviselő és kegyelmes Istenünknek hálát adva, 2011. július 15-től látjuk el a lelkipásztori szolgálatokat a Tabi Református Egyházközségben és annak körzetében, mindösszesen négy egyházközségben, valamint több kis szóránnygyülekezetben. A Tabi Református Egyházközség szervezésében az állami, illetve felekezeti iskolákban már több éve oktatunk református hit- és erkölcsstant, jelenleg a 1-8. osztályos évfolyamokat lefedve. A gyülekezeti igehirdetési alkalmak, illetve a gyülekezetben történő gyerekmunka, valamint az adminisztráció mellett a családok látogatása és a kiscsoportos rétegalkalmak is részét képezik a mindennapi lelkipásztori teendőinknek.

A Balatonendrédi Református Egyházközségben a lelkipásztori munkát 2019. szeptemberétől látjuk el. Istenbe vetett hittel, reménnyel és szeretettel, a jövőbe vetett bizalommal indulunk a ránk váró gyülekezeti munka végzésében, tudva azt, hogy ahol az emberi képességeink véget érnek, valójában ott kezdődnek az Isteni csodák.

Adja a Mindenható Isten, hogy az év végéhez közeledve és a karácsonyi ünnepre hangolódva azzal a szívbeli bizodalommal és azzal a lelki elcsendesedéssel tudjunk az adventi várakozásban Jézus Krisztus születésének ünnepére készülni, hogy mint minden időben, úgy ebben az esztendőben is a gondviselő Istennek *hálát és köszönetet tudjunk mondani* az elmúlt év eseményeiért, amelyek mindannyiunk életében egyen egyenként, illetve református gyülekezeteink

közösségében is megtörténtek. Adja a Kegyes Isten, hogy tudjunk hálát adni mindazokért a lelki ajándékokért és jótéteményekért, a megpróbáltatásokért, amelyek által Istenhez közelebb kerülhattunk, amelyek által egymásról és önmagunkról még inkább többet tanulhattunk.

A szeretet ünnepéhez közeledve kívánjuk, hogy a gyógyító és erőt adó Isten adjon továbbra is lelki növekedést, bőséget és szeretetet, áldást és békességet Mindannyiunk életének további útján!

**BÉKÉS, BOLDOG, MEGHITT KARÁCSONYT
ÉS
ISTEN GAZDAG ÁLDÁSÁBAN TELJES ÚJ
ESZTENDŐT KÍVÁNUNK!**

Tisztelettel és áldáskívánással:

SÁNDOR ZOLTÁN református lelkipásztor,
egyházmegyei tanácsos, egyházkerületi tanácsos, sajtó-
és ökömené szakelőadó

és

SÁNDOR ZSUZSA NOÉMI református lelkipásztor,
diakóniai szakelőadó,
mentálhigiénés szakember, Gyászfeldolgozás Módszer
Specialista

Endrédi Kis Újság

Balatonendréd

Község Képviselő-testületének lapja

Felelős szerkesztő:

Hatvani Edina

06 70/709-1835

Készült 550 példányban a balatonföldvári

Quick Press nyomdában

Tel./fax: (84)340-022

Mobil: (30) 7258 666

E-mail: nyomda@supraktv.hu

Balatonendrédi Haladás FC

2018/2019-es bajnokság 2. helyezése után az új idénynek két Kovács nélkül, de Vajna Csongorral fél éves Ausztriai kitérője után, illetve Király Imre Bálványos csapatától való érkezésével reméltük, hogy továbbra is meghatározó szereplői lehetünk ennek a csoportnak.

Óriási sikernek könyveljük el, hogy edzéseinket a volt Siófoki focista Szabadi Csaba vezeti az őszi idénytől. Azt láttuk, hogy Somogybabod csapata semmit nem gyengült, így továbbra is ők a csoport favoritjai, ám bízunk benne, hogy fiatal játékosaink felveszik a kesztyűt és bizonyítanak. Ez nem igazán jött össze számukra, úgy is mondhatjuk ők az őszi csalódásai (reméljük tudják kikre vonatkozik). Akikben viszont nem csalódtunk, azok a 40 és 50 (!!!)feletti játékosaink.

Eredményeink önmagukért beszélnek, ha esetleg nem is ment jól a játék, akkor is küzdeni tudással sikerült jó eredményt elérni.

Egy fordulóval az őszi idény vége előtt a következők az eddigi eredményeink:

Kötcse 4:0, Mernye 2:0, Nágocs 1:0, Andocs 1:1, Visz 2:0, Bálványos 1:0, Nagyberény 4:0, Kapoly 4:1, Somogybabod 0:0, Somogyszil 3:2, Balatonújlak 3:0, Ádánd SZSE 2:0, Ádánd KSE – november 17.

Tabella:

1.	Somogybabod	34p.
2.	Balatonendréd	32p.
3.	Nágocs	24p.
4.	Mernye	21p.

27 rúgott, és 4 kapott gól.

Legeredményesebb góllövőink:

Kovács Máté 6 gól
Király Imre 4 gól
Vajna Csongor 4 gól

Balatonendréd Önkormányzata

felvételt hirdet 2020 01.01-től

Traktoros - Karbantartó

állásra.

További információk az

Önkormányzati Hivatalban.

Amint az a tabellán is látszik, újra csak Somogybabod és Balatonendréd küzd igazán az aranyért. Reméljük, tavasszal a magunk javára tudjuk fordítani a jelenlegi állást.

Köszönjük mindenkinek a támogatását, ezáltal csapatunk megfelelő módon és színvonalon tudja képviselni településünket.

Megragadva az alkalmat kívánunk **kellemes karácsonyi ünnepeket és boldog új évet** a Balatonendrédi Haladás FC játékosai és vezetői.

Szilveszteri foci: december 31. 10.00 órától.

Karácsonyi „káposzta lemozgató” pingpong verseny: december 28. szombat 9.00 órától!

MEGHÍVÓ

**A Balatonendrédi Horgász Egyesület
mindenkit szeretettel vár**

2020. január 1-én

a horgásztónál tartandó batyus

Újévi köszöntőre!

Karácsonyi műsorunkat

**2019. 12. 21-én
szombaton**

**17 órakor tartjuk a
Közösségi Házban.
Szeretettel várunk mindenkit!**

Programnaptár 2019. december- 2020. április

December

4.	Zsolnay kiállítás „Mindig nyíló virágok” megnyitó	17.00	Önkormányzat nagyterem
6.	Mikulás a Községi Házban	16.30	Gyertyagyújtás és közös karácsonyfa díszítés
7.	Idősek Napja	14.00	
11.	Adventi Készülődés	17.00	Általános Iskola Étterem
	- Madarász Ildikó Halételek készítése és kóstolása		
	- Karácsonyi díszek készítése		
14.	Mézeskalács díszítés. Adventi vásár	14.00	Gyertyagyújtás
21.	Falukarácsony	17.00	Gyertyagyújtás
28.	Káposztalemozgató pingpong	9.00	
31.	Szilveszteri retro disco	21.00	

2020

Január

10.	Téli esti beszélgetések: Református egyház előadás		
17.	Farsangi hagyományok nyomában		
	- Madarász Ildikó a Balaton- part Háziasszonya magyar húzott rétesek, farsangi ételek		
18.	Pótszilveszter retro buli		
24.	Téli esti beszélgetések: Cukrászat		
25.	Fületlen tetem c. vígjáték		
	a Tabi Zichy Művelődési Központ Színi Társulata előadása		

Február

8.	Farsangi kvíz vetélkedő és darts verseny felnőtteknek		
14.	Téli esti beszélgetések: Borászat		
15.	Szerelem szörf, avagy egy kapcsolat hullámain		
	Versek, dalok, monológok – Karéné Szijjártó Ivett önálló estje		
21.	Télbúcsúztató délután		
	- Madarász Ildikó – Sváb szalonnás, savanyú káposztás nudli		
	- Szeibert Tánckar előadása		
28.	Téli esti beszélgetések: Balatoni Hajózás		

Március

7.	Nőnap kvíz játék és darts verseny – nemcsak nőknek		
15.	Ünnepi megemlékezés		
20.	Böjtös ételek		
	- Madarász Ildikó- Egészséges szendvics krémek		
21.	Tőreki bringa túra		
28.	Kalandos mese túra		– eleven mesealakokkal, nemcsak gyerekeknek

Április

4.	Segíts a nyuszinak! – húsvéti készülődés. (tojásdíszítés, húsvéti díszek készítése)		
9.	Költészet napja – verses teadélután		
17.	Nemzetiségi Délután		
	- Madarász Ildikó - cigány ételek		
	- Szeibert Tánckar – cigány táncok.		

Május 2. Falunap

Állandó programok a Községi Házban

Hétfő:	Jogi tanácsadás – havonta 16.30- tól (EFOP) Jóga 18- órától (Bende Mónika)
Kedd:	Ping- pong 14.30- tól (Herczeg Zsuzsa) Aerobic 17 órától (Karéné Szijjártó Ivett) Teremfoci 18 órától
Szerda:	Csipke Kultúrkör- énekkari próba 17.30- tól. Pénzügyi tanácsadó – kéthetente. 14.30- tól. Pszichológus – hetente 12 –től
Csütörtök:	Csipke Klub - csipkeverés 16.30- tól. Aerobic: 18.30- tól. (Karéné Szijjártó Ivett)

Könyvtár Nyitva tartás:

Hétfő: 16- 18 h
Szerda-Csütörtök: 13- 15h

A programváltoztatás jogát fenntartjuk.

A későbbi programok időpontjairól a kihelyezett plakátokon, közösségi oldalon vagy személyesen a Községi Házban tudunk információkkal szolgálni.